

پژوهشکده شورای نگهبان

نظرات استدلالی شورای نگهبان

عنوان

طرح استفساریه جزء (۱) بند (ب) تبصره (۲)
ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی

شماره مسلسل: ۱۳۹۴۰۰۹۸

تاریخ: ۱۳۹۴/۵/۲۸

شناسنامه

عنوان:

نظرات استدلالی شورای نگهبان

طرح استفساریه جزء (۱) بند (ب) تبصره (۲)

ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی

استخراج، تنقیح و تدوین:

محمد برزگر خسروی

بازبینی و نظارت علمی:

مصطفی مسعودیان

گروه تدوین نظرات و مبانی آراء شورای نگهبان

شماره مسلسل: ۱۳۹۴۰۰۹۸

تاریخ انتشار: ۱۳۹۴/۵/۲۸

پژوهشکده شورای نگهبان

فهرست مطالب

۲مقدمه
	طرح استفساریه جزء (۱) بند (ب) تبصره (۲) ماده (۷۶) قانون تأمین
۳اجتماعی
۳مرحله اول
۵نظر (نهایی) شورای نگهبان

مقدمه

بر اساس اصل (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، کلیه مصوبات مجلس شورای اسلامی به وسیله شورای نگهبان از نظر انطباق با موازین اسلام و قانون اساسی مورد بررسی قرار می‌گیرد و در صورت مغایرت برای تجدیدنظر به مجلس بازگردانده می‌شود. همچنین به موجب اصل (۸۵) قانون اساسی مجلس شورای اسلامی می‌تواند تصویب اساسنامه‌های دولتی را به دولت واگذار کند که در این صورت اساسنامه‌های مصوب دولت می‌بایست به لحاظ انطباق با شرع و قانون اساسی به تأیید شورای نگهبان برسند. علاوه بر این به موجب اصل (۴) قانون اساسی، کلیه قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر این‌ها باید بر اساس موازین اسلامی باشد. این اصل بر اطلاق یا عموم همه اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دیگر حاکم است و تشخیص این امر بر عهده فقهای شورای نگهبان است. تفسیر قانون اساسی نیز به موجب اصل (۹۸) قانون اساسی بر عهده شورای نگهبان قرار گرفته است.

در راستای اجرای این اصول، کلیه مصوبات مجلس، اساسنامه‌های دولتی و استفساریه‌ها در جلسات شورای نگهبان مورد بررسی فقهی و حقوقی قرار گرفته و نظر نهایی شورا ابلاغ می‌گردد. با عنایت به تأکیدات رهبر معظم انقلاب اسلامی مبنی بر ضرورت اعلام مبانی و استدلالات شورای نگهبان، گروه تدوین پژوهشکده شورای نگهبان، با همکاری اداره تدوین دفتر امور حقوقی شورای نگهبان، اقدام به استخراج استدلالات و مبانی نظری آراء این شورا نموده است. کارشناسان این پژوهشکده، با مطالعه دقیق متن مذاکرات شورای نگهبان - که از سوی معاونت اجرایی ضبط و پیاده‌سازی می‌شود - استدلالات و ظرایف مورد نظر اعضاء را استخراج نموده و با حفظ اصالت، آن‌ها را در قالب یک متن علمی به جامعه حقوقی کشور ارائه می‌نمایند. یقیناً انتشار مبانی اظهارنظرهای شورای نگهبان، موجب آشنایی هرچه بیشتر جامعه علمی و نهادهای تقنینی و اجرایی کشور با فعالیت‌های این شورای حساس و تأثیرگذار شده و همچنین می‌تواند به عنوان متون درسی و پژوهشی در محافل دانشگاهی و حوزوی مورد استفاده قرار گیرد.

طرح استفساریه جزء (۱) بند (ب) تبصره (۲) ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی**مرحله اول**

تاریخ مصوبه مجلس: ۱۳۹۲/۲/۳

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۲/۲/۱۱

موضوع استفساریه:

آیا مراد قانون‌گذار از عبارت «افرادی که حداقل بیست سال متوالی و بیست و پنج سال متناوب در کارهای سخت و زیان‌آور (مخل سلامت) اشتغال داشته باشند» در جزء (۱) بند (ب) اصلاحیه تبصره (۲) ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۳۰ مجلس شورای اسلامی،^(۱) داشتن حداقل ۷۳۰۰ روز اشتغال در یک یا چند شغل زیان‌آور در یک یا چند کارگاه است؟

نظر مجلس:

بلی، توالی اشتغال به قوت خود باقی است.

الف- دیدگاه مغایرت

- این مصوبه، «حداقل ۷۳۰۰ روز اشتغال» را شرط اشتغال به صورت متناوب دانسته است. از آنجا که این امر، به معنای توسعه‌ی مصادیق قانون است، این مصوبه، جنبه و ماهیت استفسار نداشته و از این‌رو، مغایر با نظریه تفسیری شورای نگهبان^(۲) در مورد اصل ۷۳ قانون اساسی است؛ زیرا بر اساس این نظریه، تضییق و توسعه قانون

۱. جزء (۱) بند (ب) اصلاحیه تبصره (۲) ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۳۰ مجلس که در تاریخ ۱۳۸۰/۷/۱۴، عیناً به تصویب نهایی مجمع تشخیص مصلحت نظام رسید، اشعار می‌دارد: «ب- حمایت‌ها

۱- افرادی که حداقل بیست سال متوالی و بیست و پنج سال متناوب در کارهای سخت و زیان‌آور (مخل سلامت) اشتغال داشته باشند و در هر مورد، حق بیمه مدت مزبور را به سازمان پرداخته باشند می‌توانند تقاضای مستمری بازنشستگی نمایند. هر سال سابقه پرداخت حق بیمه در کارهای سخت و زیان‌آور، یک و نیم سال محاسبه خواهد شد.»

۲. نظریه‌ی تفسیری شماره ۷۶/۲۱/۵۸۳ مورخ ۱۳۷۶/۳/۱۰ شورای نگهبان: «مقصود از تفسیر، بیان مراد مقنن است؛ بنابراین تضییق و توسعه قانون در مواردی که رفع ابهام قانون نیست، تفسیر تلقی نمی‌شود.»

در مواردی که رفع ابهام قانون نیست، تفسیر تلقی نمی‌شود.

- مصوبه‌ی مزبور، «حداقل ۷۳۰۰ روز اشتغال» را شرط اشتغال به صورت متناوب دانسته است که این امر به دلیل افزایش مشمولان آن قانون، باعث افزایش هزینه‌ی عمومی شده که محل جبران آن، مشخص نشده است؛ لذا این مصوبه مغایر با اصل ۷۵ قانون اساسی است؛ زیرا طبق این اصل، طرح‌های قانونی که به افزایش هزینه‌ی عمومی می‌انجامد، تنها در صورتی قابل طرح در مجلس است که در آن طریق تأمین هزینه جدید نیز معلوم شده باشد.

ب- دیدگاه عدم مغایرت

- با توجه به اینکه در این مصوبه، معیار ثابتی برای هر دو حالت اشتغال به صورت متوالی و متناوب مبنی بر داشتن حداقل ۷۳۰۰ روز اشتغال و پرداخت حق بیمه‌ی مدت مزبور قرار داده است، این مصوبه، صرفاً تبیین شفاف قانون موجود است و نه توسعه‌ی مصادیق قانون. بر این اساس، مصوبه‌ی مزبور، مغایرتی با نظریه‌ی تفسیری شماره ۷۶/۲۱/۵۸۳ مورخ ۱۳۷۶/۳/۱۰ شورای نگهبان در مورد اصل ۷۳ قانون اساسی ندارد.

- این مصوبه مغایر با اصل ۷۵ قانون اساسی نیست؛ زیرا مصوبه مزبور، صرفاً تبیین شفاف قانون موجود است و نه توسعه‌ی مصادیق قانون؛ از این رو، به افزایش مشمولان قانون و بالتبع، افزایش هزینه‌ی عمومی برای دولت منجر نخواهد شد.

- مفاد این مصوبه، همان مفاد قانون استفساریه‌ی اصلاحیه‌ی تبصره (۲) الحاقی به ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۵/۱/۲۰^(۱) است؛ این مصوبه صرفاً در مقام تبیین قانون موجود بوده و موجب توسعه‌ی مصادیق قانون نشده است. از این رو،

۱. «موضوع استفساریه:

ماده واحده- آیا کارگران شاغل در مشاغل سخت و زیان‌آور - مخل سلامت «مناطق بد آب و هوا» که به طور فصلی در این قبیل مشاغل کار می‌کنند نظیر کارگران نی‌بر- کوره‌پزخانه‌ها، کارگران فصلی کارخانجات قند یا سایر مواد غذایی و آن دسته از کارگرانی که بدون میل و اراده موقتاً کار خود را از دست می‌دهند و لیکن در ادامه کار، در همان کارگاه یا کارگاه‌های مشابه، شاغل در مشاغل سخت و زیان‌آور می‌شوند با وجود انقطاع فصلی یا موقت، مشمول مزایای تبصره (۲) الحاقی به ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی می‌گردند یا خیر؟

نظر مجلس: بلی، مشمول مزایای تبصره (۲) الحاقی به ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی می‌شوند.»

این مصوبه، مغایر با نظریه‌ی تفسیری شماره ۷۶/۲۱/۵۸۳ مورخ ۱۳۷۶/۳/۱۰ شورای نگهبان در مورد اصل ۷۳ قانون اساسی نیست.

از آنجا که پاسخ مثبت به سؤال استفسار در مورد اشتغال به صورت متناوب، مفروض و بدیهی بوده است، این مصوبه صرفاً در مورد اشتغال به صورت متوالی حکم داده است. در نتیجه، نمی‌توان این مصوبه را از جهت اینکه شامل حالت اشتغال به صورت متناوب نیز می‌شود یا خیر واجد ابهام دانست.

ج- دیدگاه ابهام

این مصوبه از این جهت که آیا عبارت «حداقل ۷۳۰۰ روز اشتغال»، شامل حالت اشتغال به صورت متناوب نیز می‌شود یا خیر، ابهام دارد. چنانچه عبارت مزبور، مشتمل بر حالت تناوب نیز باشد، این امر موجب توسعه‌ی دامنه‌ی شمول این حالت و در نتیجه توسعه‌ی دامنه‌ی قانون می‌شود که این امر، مغایر با نظریه‌ی تفسیری شماره ۷۶/۲۱/۵۸۳ مورخ ۱۳۷۶/۳/۱۰ شورای نگهبان در مورد اصل ۷۳ قانون اساسی خواهد بود.

با توجه به مفاد سؤال، عبارت «توالی اشتغال به قوت خود باقی است» واجد ابهام است؛ زیرا در سؤال، هم حالت توالی و هم حالت تناوب مورد استفسار قرار گرفته است، لیکن پاسخ ارائه شده، تنها ناظر به حالت توالی بوده و در خصوص حالت تناوب سکوت کرده است.

د- تصمیم شورا

مفاد استفساریه، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی تشخیص داده نشد.

نظر (نهایی) شورای نگهبان^(۱)

مصوبه مجلس در خصوص طرح استفساریه جزء (۱) بند (ب) تبصره (۲) ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

۱. مندرج در نامه‌ی شماره ۹۲/۳۰/۵۰۱۳۲ مورخ ۱۳۹۲/۲/۱۱ شورای نگهبان، خطاب به رئیس مجلس شورای اسلامی.

امام خمینی (ره):

و از شورای محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و چه در نسل های آینده که با کمال دقت و قدرت و طایف اسلامی و ملی خود را با نفوذ تحت تأثیر بیچ قدرتی واقع شوند و از قوانین مخالف با شرع مطرو و قانون اساسی بدون بیچ ملاحظه ای جلوگیری نمایند.

(صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

بزهشکده شورای نگهبان

آدرس: تهران، خیابان شهید سپهبد قرنی،
کوچه شهید دهقانی نیا (خسرو سابق)، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۴۶۳ - ۱۳۱۴۵
تلفکس: ۰۲۱ - ۸۸۳۲۵۰۴۵
info@shora-rc.ir
www.shora-rc.ir